

LEIDENDE PRINCIPES VOOR EEN RECHTVAARDIGE ENERGIETRANSITIE IN DE GEBOUWDE OMGEVING

© Beeld: Maria Fraaije

Leidende principes voor een rechtvaardige energietransitie in de gebouwde omgeving

De hoge energiekosten en de voelbare effecten van de klimaatverandering maken de urgentie om duurzame energie op te wekken scherp en concreet. De energietransitie is aan het versnellen, maar kan iedereen in Nederland daarin mee? Hoe wordt het geld dat we hiervoor vrijmaken op een eerlijke manier geïnvesteerd en verdeeld? En hoe draagt de energietransitie bij aan het verkleinen van de sociale ongelijkheid in onze samenleving?

Volgens de [Europese Commissie](#) en het [Expertteam Energiesysteem 2050](#) is rechtvaardigheid voorwaardelijk voor het slagen van de energietransitie. Wat houdt de rechtvaardige transitie in als het om de gebouwde omgeving gaat? Wat zijn de leidende principes en wat vraagt dit van betrokken partijen: overheid, marktpartijen, woningcorporaties en financiële instellingen? Op verzoek van één van haar leden is Stroomversnelling met andere leden en betrokken partijen uit het werkveld aan de slag met deze vragen. Want als we helder hebben wat we met een rechtvaardige energietransitie bedoelen, kunnen we daar beleid én uitvoering concreet op sturen. Onze visie op een rechtvaardige energietransitie is in dit document samengevat. Als vertegenwoordiger van een brede groep partijen uit de sector, nodigt Stroomversnelling andere partijen uit het werkveld uit om zich samen met ons aan deze leidende principes te committeren. Zo kunnen we onszelf en elkaar stimuleren om een rechtvaardige energietransitie waar te maken.

Wat is een rechtvaardige energietransitie?

De energietransitie is het pad om de CO₂-uitstoot te reduceren en om dit te kunnen bereiken zijn er onder andere diverse subsidieregelingen voor zonnepanelen en warmtepompen. Tot nu toe hebben de [rijkere huishoudens](#) daar het meest van geprofiteerd. Ondertussen kunnen de lagere- en middeninkomens minder goed meekomen met de energietransitie, waardoor een steeds groter wordende groep te maken heeft of krijgt met energiearmoede. Hierdoor kan niet iedereen meedoen aan de energietransitie. En dat terwijl de transitie iedereen aangaat: huurders én particulieren; woningcorporaties en beleggers.

Een rechtvaardige energietransitie gaat over hoe wij het pad van CO₂-reductie inrichten, zodat iedereen, ongeacht diens maatschappelijke status, sociale identiteit of grootte van de portemonnee, dit pad kan gaan volgen. Samen met betrokken partijen uit de sector hebben wij 5 principes voor een rechtvaardige transitie vastgesteld, namelijk: beschikbaarheid, inclusiviteit, duurzaamheid, toekomstgerichtheid en transparantie. Door ons als sector en betrokken partijen aan die waarden te committeren, nemen wij verantwoordelijkheid voor een rechtvaardige energietransitie in de gebouwde omgeving.

5 LEIDENDE PRINCIPES OM TOT EEN RECHTVAARDIGE ENERGIETRANSITIE TE KOMEN

Wij zien 5 leidende principes voor een rechtvaardige energietransitie in de gebouwde omgeving. Deze principes zijn richtinggevend in de strategieën en processen die wij als sector inzetten.

1 BESCHIKBAAR

We maken verduurzamings-oplossingen voor alle huishoudens bereikbaar

2 INCLUSIEF

We bieden maatwerk per doelgroep, zodat alle huishoudens en gebouw-eigenaren gelijkwaardig kunnen meedoen

3 DUURZAAM

We dragen bij aan de veiligheid en gezondheid van de gebouwde omgeving, voor de korte- en lange termijn

4 TOEKOMSTGERICHT

We wachten niet af, maar gaan aan de slag met de kennis van nu en het einddoel voor ogen

5 TRANSPARANT

We zijn transparant over besluitvormingsprocessen, we maken duidelijk wat de kosten en baten van oplossingen zijn en waar die terecht komen

Hoe vertalen we deze principes naar de praktijk?

1. Beschikbaar

We maken verduurzamingsoplossingen voor iedereen bereikbaar

- We bieden woning- en gebouweigenaren het best passende, betaalbare aanbod om hun pand energieneutraal te maken, zo nodig met een passende financieringsoplossing;
- We zorgen ervoor dat huurders toegang hebben tot een goed geïsoleerde, gezonde en veilige woning, met betaalbare en stabiele woonlasten;
- We houden rekening met verschillende doelgroepen, individuele wensen en persoonlijke omstandigheden. Daar passen we de communicatie op aan: we bieden diensten in meerdere talen aan, kiezen passende mediakanalen of bezoeken de mensen thuis;
- We respecteren ieders autonomie en helpen waar nodig actief om de meest geschikte oplossingen voor de lange termijn te bepalen.

2. Inclusief

We bieden maatwerk per doelgroep, zodat alle huishoudens en gebouweigenaren gelijkwaardig kunnen meedoen

- We bieden alle huishoudens de kans mee te doen door middel van een inclusieve en gedifferentieerde benadering. We investeren ongelijk, met als doel onrechtvaardige verschillen tegen te gaan;
- We geven voorrang aan slecht geïsoleerde woningen en huishoudens in energiearmoede;
- We bieden structurele ondersteuning aan de bewoners en gemeenschappen die tot nu toe minder goed bereikt werden. Dit wordt uitgevoerd door mensen en organisaties die hen kennen en door hen vertrouwd worden;
- We besteden ook aandacht in onze eigen organisaties aan (kennis over) diversiteit en inclusiviteit, om beter aan te kunnen sluiten bij wat er nodig is voor een rechtvaardige samenleving.

3. Duurzaam

We dragen bij aan de veiligheid en gezondheid van de gebouwde omgeving, voor de korte en lange termijn.

We streven naar energie- en renovatie-oplossingen die:

- Goed zijn voor de korte termijn én goed zijn voor de toekomst;
- Bijdragen aan de gezondheid, veiligheid en het welzijn van bewoners en gebruikers (bijvoorbeeld binnenmilieu);
- Bijdragen aan de versterking van de biodiversiteit (bijvoorbeeld groene daken of nestkasten);
- Niet leiden tot verdere uitputting van de aarde, maar steeds meer circulair zijn;
- Minimale negatieve impact hebben op de mensen en het milieu in het mondiale zuiden.

4. Toekomstgericht

We wachten niet af, maar we gaan aan de slag met de kennis van nu en het einddoel voor ogen

- We maken vaart door te starten met de nu beschikbare oplossingen. We sorteren voor op toekomstige veranderingen en houden opties open voor nieuwe oplossingen;
- We stimuleren gebouweigenaren en bewoners om bij een verhuizing of onderhoud te investeren in verduurzamingsmaatregelen die bijdragen aan het te bereiken eindresultaat;
- We voorkomen dat bewoners en/of gebruikers te lang of zonder uitweg gebonden zijn aan vaste commerciële partijen. We bieden waar mogelijk keuzevrijheid;
- We werken op de korte termijn aan oplossingen voor hoge energiekosten, maar zonder het einddoel uit het oog te oog te verliezen: in 2050 is de gebouwde omgeving aardgasvrij;
- We verwelkomen alle oplossingen en aanbieders die bijdragen aan dit einddoel.

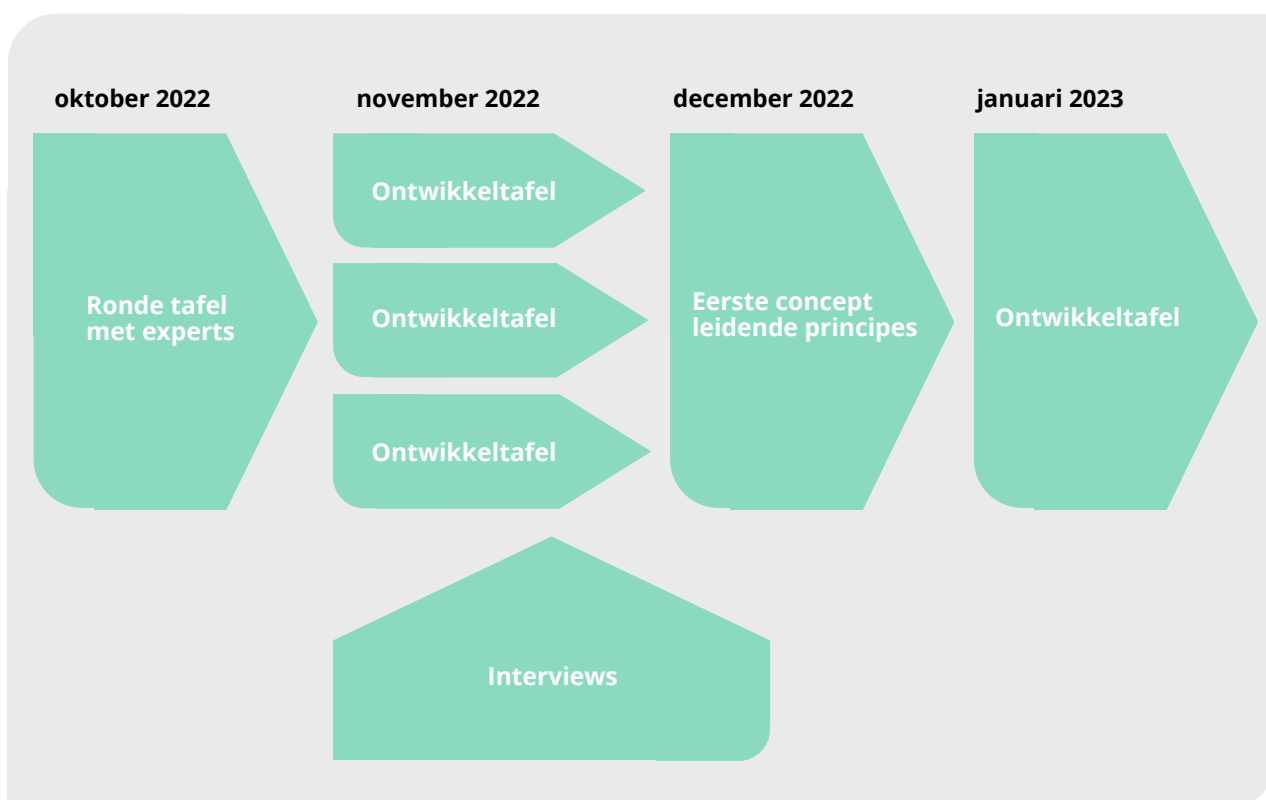
5. Transparant

We zijn transparant over besluitvormingsprocessen en we maken duidelijk wat de kosten en baten van oplossingen zijn en waar die terecht komen

- We zien de eerlijke verdeling van het maatschappelijke geld voor de energietransitie als uitgangspunt, zodat het niet bijdraagt aan verdere toename van ongelijkheid in onze samenleving;
- We zorgen we voor transparantie in de besluitvorming en helderheid over rollen en verantwoordelijkheden, op alle plaatsen waar aan de energietransitie wordt gewerkt;
- We kijken niet alleen naar de businesscase, maar maken brede maatschappelijke kosten-baten afwegingen, gericht op gezondheid, klimaat, biodiversiteit, werkgelegenheid, voor nu en de toekomst;
- We maken de eigendomsconstructies van projecten en investeringen maximaal inzichtelijk. We laten zien wie welke investering doet en waar de baten terecht komen;
- We betalen een eerlijke prijs voor arbeid en materialen;
- We zijn transparant naar bewoners en gebruikers over het beoogde eindresultaat en het effect daarvan op hun woonlasten en woonkwaliteit.

Bijlage: verantwoording

Op initiatief van Stroomversnelling zijn partijen uit de sector met elkaar in gesprek gegaan over het thema rechtvaardige energietransitie. Bouwers, energiecorporaties, gemeenten en andere betrokkenen hebben 5 principes geformuleerd en invulling gegeven aan de betekenis van de principes voor de sector. Een eerste concept van de leidende principes is door onder andere ambtenaren en onderzoekers en voorzien van verschillende perspectieven en vervolgens getoetst tijdens een ontwikkeltafel. Dit document blijft een levend document om zo ook andere partijen in de sector te kunnen uitnodigen om input te leveren over hun visies op een rechtvaardige energietransitie.

Aan deze publicatie hebben onder andere meegewerkt:

- Klaas Vegter
 - Yael Artsma
 - Xenia Leito
 - Martine van der Woude
 - Marco Attema
 - Musetta Blauw
 - Jurgen de Jong
 - Karlijn Wisse
 - Tom Stolker
- Stroomversnelling
 - Stroomversnelling
 - Squarewsie
 - Endule
 - Gemeente Groningen
 - Robin Doet
 - Regional Energieloket
 - Wij Maken Energie
 - BAM